

Utbildningsförvaltningen
Rapport

Datum:
2022-11-23

Diarienummer:
UBN-2022-06569

Handläggare:
Märit Gunneriusson Karlström
Daniel Eskilson

Kvalitetsrapport huvudman läsåret 2021/22

Innehåll

Inledning	4
Uppsalas största uppdrag.....	4
Utbildningens organisation i Uppsala	4
Sammanhållet systematiskt kvalitetsarbete.....	5
Insamling av data	6
Resultat per skolform	8
Förskola	8
Förskoleklass.....	9
Grundskola	10
Fritidshem.....	12
Grundsärskola	13
Gymnasieskola.....	13
Gymnasiesärskola.....	15
Sammanfattning och analys av genomförda insatser	17
Fortsatt utveckling av det systematiska kvalitetsarbetet.....	17
Strategisk kompetensförsörjning.....	18
Stärkt elevhälsa	19
Medveten resursfördelning	20
Riktade insatser för utvalda enheter	20
Samordnat arbete för att bryta problematisk frånvaro	21
Ytterligare insatser för kvalitetsutveckling	22
Behov av fortsatta insatser	24
Bilaga	25
Förskola	25
Kartläggningsmaterial	25
Förskoleenkät	25
Personaltäthet	26
Behörighet.....	26
Grundskola	27
Gymnasiebehörighet, åk 9.....	27
E alla ämnen, åk 6.....	27
Personaltäthet	27
Behörighet.....	28
Gymnasieskola.....	29
Genomströmning	29
Avgångselever med examen	29
Genomsnittlig betygspoäng.....	29
Personaltäthet	30

Behörighet.....	30
Förskolor och skolor som valts ut för riktade insatser	31

Inledning

Följande rapport är en del av den kvalitetsredovisning som visar läget i Uppsalas kommunala förskolor och skolor. Rapporten omfattar hela huvudmannens verksamhet och visar resultat och analyser på en övergripande nivå. I kvalitetsredovisningen har varje skolform även sammanfattat resultat och analyser för respektive verksamhet, dessa rapporter är 7 till antalet och gäller gymnasieskola, gymnasiesärskola, grundskola, grundsärskola, förskoleklass och fritidshem samt förskolan. Den sistnämnda rapporten innefattar den kommunala pedagogiska verksamheten för barn i förskoleåldern. Sammantaget visas resultaten från det senaste läsåret (2021/22) med jämförelser både över tid och mellan enheter, skillnader mellan kön liksom hur Uppsalas resultat står sig i relation till nationella resultat, vilka insatser som gjorts och vad som fortsatt krävs i arbetet med att ge barn och elever förskola och skola av hög kvalitet. I denna huvudmannarapport rör sig diskussionen och analysen på övergripande nivå, men här redovisas också i korthet de resultat och analyser som återfinns i varje skolformsrapport. Skolformerna har i sin tur hämtat kunskap från de redogörelser som lämnats av varje enhet inom respektive verksamhet. För att kvalitetsarbetet verkligen ska ge effekt och göra skillnad behöver det viktiga analysarbetet ske på alla nivåer och styrkedjan sitta ihop.

Uppsalas största uppdrag

Utbildning för barn och elever är kommunens överlägset största uppdrag. I den kommunala verksamheten arbetar mer än 6 000 personer i över 100 förskolor och pedagogisk omsorg, 58 grundskolor, 5 grundsärskolor, 9 gymnasieskolor och 2 gymnasiesärskolor. För att varje barn och elev ska nå målen och utmanas i sitt lärande krävs ett välfungerande systematiskt kvalitetsarbete där varje nivå följer upp och analyserar sitt arbete.

I maj 2022 fanns närmare 8 000 barn i kommunal förskola eller pedagogisk omsorg. Våren 2022 lämnade knappt 1 850 elever grundskolan efter att ha avslutat årskurs 9 och närmare 1 700 ungdomar avslutade ett nationellt program inom gymnasieskolan. Totalt gick under läsåret 2021/22 cirka 36 500 barn och ungdomar i kommunal förskola och skola i Uppsala.

Utbildningens organisation i Uppsala

Uppsala har en samlad utbildningsnämnd och en likaledes samlad utbildningsförvaltning. Arbetet bedrivs i ett 0–20-årsperspektiv där förskola, förskoleklass, grundskola, fritidshem, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola utgör en helhet. Nämnden har ansvar för att alla barn och ungdomar boende i kommunen har tillgång till förskola och skola i kommunens egna verksamheter eller i fristående förskola/skola, samt för fördelningen av resurser både till egen verksamhet och fristående enheter. Som huvudman har nämnden vidare ansvar för kvalitet och ekonomi i förskolor och skolor som drivs i kommunens regi.

Den samlade organisationen gör att Uppsalas utbildningsförvaltning är Sveriges största. I andra större kommuner har ansvaret fördelats mellan olika förvaltningar, eller mellan stadsdelar. Det finns tydliga fördelar med denna storlek; med samlade resurser blir det möjligt att göra kraftfulla insatser där de bäst behövs och det finns en både bred och hög kompetens att tillgå. Med det samlade 0–20-årsperspektivet kan blicken fokuseras på det viktigaste gemensamma uppdraget, att varje barn och elev ska klara sin skolgång

och utmanas i sitt lärande, från de första stegen i förskolan till att lämna gymnasieskolan med en gymnasieexamen.

Förutom genom skollagen utformas utbildningsuppdraget också av de politiska mål som bestäms av kommunfullmäktige och som formuleras i styrdokumentet *Mål och budget* via de beslutade inriktningsmålen. Mål 6 har direkt bäring på utbildningsområdet: "Uppsalas alla barn och elever ska klara sin utbildning, nå sin gymnasieexamen och utmanas i sitt lärande." I sin verksamhetsplan tar utbildningsnämnden hand om målen genom att beskriva strategier och åtgärder för varje inriktningsmål. I den av nämnden beslutade strategin för ökad likvärdighet beskrivs det långsiktiga arbetet för att uppväga skillnader i barns och elevers förutsättningar.

Utbildningsförvaltningen beskriver i flera sammanhang hur man arbetar med att förverkliga nämndens strategier och föreliggande kvalitetsredovisning är ett av dessa.

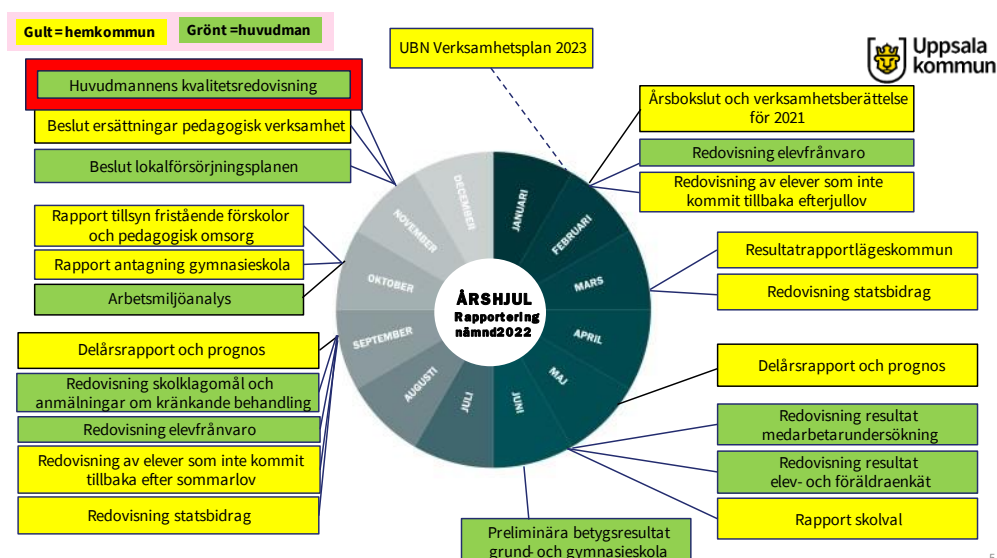
Sammanhållet systematiskt kvalitetsarbete

Varje huvudman ansvarar för att systematiskt följa upp, utvärdera och utveckla sin verksamhet. Kvalitetsredovisningen är en central del i att utveckla ett sammanhållet systematiskt kvalitetsarbete för den kommunala huvudmannen. För den kommunala verksamheten görs kontinuerlig uppföljning, både månadsvis och med fördjupade tertialuppföljningar. För respektive skolform lyfts utvalda förskolor och skolor, där huvudmannen valt att sätta in särskilda insatser.

Under 2022 har nya steg tagits i arbetet med att stärka det sammanhållna kvalitetsarbetet och förbättra huvudmannens möjligheter till uppföljning. Vid utskottens sammanträden redovisas kontinuerligt lägesrapporter inom de olika skolformerna. Förskola och grundskola följer en plan för särskilda teman som presenteras vid respektive utskottssammanträde.

Inom förvaltningen har varje månadsdialog ett eget tema. Förvaltningens ledningsgrupp samlas också för tematiska heldagar med fokus på kvalitetsutveckling.

Det övergripande årshjulet för redovisning av det systematiska kvalitetsarbetet i utbildningsnämnden återfinns nedan.

Med det beslutade årshjulet blir det tydligt hur nämnden ges möjlighet att följa utvecklingen och arbetet i den verksamhet man ansvarar för som huvudman. Utifrån de redovisningar och analyser som förvaltningen tar fram skapas ett kvalitetssäkrat och väl underbyggt underlag till nämndens verksamhetsplan.

För varje skolform skrivs en övergripande analys som är en del i denna huvudmannarapport. I den presenteras de viktigaste analyserna av årets resultat samt av de insatser som gjorts under läsåret. Här lyfts även de strategiska utvecklingsområdena och behov av kommande insatser. Skolformerna fattar beslut om vilka enheter där riktade insatser behöver göras för att öka måluppfyllelsen. Valet av enheter utgår från det analysarbete som gjorts i respektive skolform. Syftet med insatserna är att förbättra resultaten och i skolformernas redovisningar beskrivs närmare hur insatserna utformats. Målet för arbetet är att öka likvärdigheten. Arbetet med de utvalda enheterna kräver både kraft och långsiktighet.

Varje rektor gör en kvalitetsrapport som analyserar den egna verksamheten. Rapporterna innehåller gemensamma frågor som inriktas på att analysera förskolans respektive skolans resultat utifrån gjorda prognoser, beskriva insatser som genomförts och effekter av dessa samt att identifiera de viktigaste utvecklingsområdena. Nämnden får tillgång till varje rapport i en digital portal, tillsammans med övriga presentationer. Det gör att nämnden har tillgång till uppdaterade material och kan följa upp verksamheten oberoende av tid och rum.

Insamling av data

För att kunna redovisa resultat på samtliga nivåer görs ett omfattande arbete med att samla in, kvalitetssäkra och redovisa data inom förvaltningen. Ett stort ansvar vilar på varje förskola och skola att de uppgifter som finns registrerade om barn, elever och personal ska vara uppdaterade och korrekta. För att det ska vara möjligt genomförs centralt inom förvaltningen en rad olika insatser under året med utbildningar, workshops och frågestunder riktade till rektorer och administrativ personal inom förskolor och skolor.

Under ett läsår görs flera större insamlingar av uppgifter som skickas vidare till statistiska centralbyrån (SCB) samt Universitets- och högskolerådet (UHR). Dessa insamlingar utgör sedan underlag till den nationella statistik som Skolverket, som statistikförande myndighet, ansvarar för. Underlagen skickas i samtliga fall in centralt från förvaltningen, efter en flerstegsprocess av kvalitetssäkring där det inledande arbetet görs i varje förskola och skola, med stöd av centralt placerade administrativa samordnare och objektspecialister.

Genom att hantera uppgifterna centralt har den kommunala huvudmannen tillgång till data på individnivå, något som främjar möjligheten att exempelvis följa utveckling över tid och göra jämförelser mellan såväl skolor som skolformer. Ett konkret exempel på detta är kartläggningsmaterialet i förskoleklass. Genom att data hanteras centralt har det blivit möjligt att inte bara kunna ta tillvara uppgifterna inom varje förskoleklass, utan att göra jämförelser mellan skolor och, inte minst, att kunna återföra resultaten till de förskolor varifrån barnen kommit.

Här följer en översiktlig presentation av de insamlingar som resulterar i nationell statistik.

Barn, elever och pedagogisk personal

Data om barn, elever och pedagogisk personal samlas in, kvalitetssäkras och skickas till SCB under hösten. Detta ger underlag till statistikuppgifter som exempelvis barngruppernas storlek i förskolan, personaltäthet och andel legitimerade lärare i verksamheterna.

Betyg grundskola och gymnasieskola

De betyg som redovisas i form av nationell statistik inom grundskola gäller terminsbetyg för årskurs 6 samt slutbetyg för årskurs 9. Dessa skickas till SCB efter läsårets slut.

För gymnasieskolan lämnas uppgifter om avgångselever kontinuerligt till universitets- och högskolerådet (UHR). Det stora flertalet lämnar gymnasieskolan i samband med läsårets slut men det är möjligt att lämna gymnasieskolan med avgångsbetyg under hela året. För de elever som går introduktionsprogram lämnas uppgifter om gymnasieintyg. UHR skickar i sin tur uppgifter till SCB.

En särskild kommentar kan ges om uppgiften andel elever med examen inom tre år. Denna uppgift har en huvudman inte möjlighet att ta fram på egen hand. Den grundas på den kull elever som påbörjar sin utbildning ett visst läsår och utgår från vilken skola eleven börjat i. Det betyder att en elev som inleder sina gymnasiestudier i en skola, men som sedan byter, kommer att räknas in i den första skolans statistik när eleven förhoppningsvis avslutar sin gymnasieutbildning efter tre år. Eftersom det är vanligt med byten även mellan huvudmän blir det en omöjlig uppgift för varje huvudman att föra statistik om dessa elever. Det gör också att uppgiften om genomströmning dröjer tills den kan presenteras på nationell nivå. Detta sker i slutet av november.

Nationella prov

Resultat på nationella prov skickas till SCB för samtliga skolformer och gäller för grundskolans årskurs 3, 6 och 9. Inom gymnasieskolan redovisas sedan läsåret 2018/2019 resultaten från de obligatoriska proven till SCB, det vill säga nationella prov i den högsta avslutande kursen på det program som eleven går. För grundskolans del görs redovisningen till SCB efter avslutat läsår. Inom gymnasieskolan skickas resultaten in efter varje termin.

Under läsåret 2021/22 genomfördes samtliga nationella prov i såväl grund- som gymnasieskola för första gången på två år. Det betyder att det nu åter blivit möjligt att jämföra betyg med provresultat, något som är positivt för arbetet med likvärdighet.

Resultat per skolform

Nedan följer en kort sammanfattning av de analyser som gjorts av respektive skolforms resultat och insatser under året, samt vilka insatser som behövs för att utveckla verksamheterna. Där beskrivs också arbetet med riktade insatser för de enheter som särskilt valts ut. Arbetet med att välja ut enheter för riktade insatser har redovisats i tidigare skolformsrapporter.

Förskola

I förskolans rapport lyfts flera positiva resultat som visar att arbetet under året varit framgångsrikt.

Resultat

Resultaten i förskolans medarbetarundersökning 2021 visar att medarbetares upplevelse av motivation och arbetsmiljö kvarstår eller förbättrats i jämförelse med 2020, trots ett år präglat av pandemi. Vad gäller resultatutvecklingen inom området arbetssituation kvarstår eller ökar resultaten mellan 2020 och 2021 inom samtliga frågor. Stabiliteten i resultaten trots utmanande förutsättningar under 2021 bedöms vara en effekt av den utveckling av förskolans organisation som genomförts under 2019–2020. Organisationen har skapat förutsättningar för ett nära ledarskap på alla nivåer.

Resultatet i förskoleenkäten som vänder sig till vårdnadshavare 2021 indikerar att de insatser som genomförts med fokus på att förbättra förskolans arbete med språk och matematik har gett en viss positiv effekt på vårdnadshavares upplevelse av utbildningens påverkan på barnens språkutveckling och matematiska förmåga. Den positiva resultatutveckling som identifierades 2020 gällande påståendena ”Personalen hjälper mitt barn att utveckla sitt språk” och ”Personalen hjälper mitt barn att utveckla sin matematiska förmåga” kvarstår eller ökar något 2021. Trots pandemi indikerar resultaten i förskoleenkäten att förskolan också har upprätthållit en god omsorg och trygghet.

Sedan 2020 har förskolan ytterligare data för att analysera förskolans måluppfyllelse och utvecklingsbehov inom språk och matematik. Sedan den 1 juli 2019 är det obligatoriskt att kartlägga elevers kunskaper i språklig medvetenhet och matematiskt tänkande i förskoleklass med stöd av Skolverkets kartläggningsmaterial *Hitta språket* och *Hitta matematiken*. Under läsåret 2019/2020 samt 2020/2021 har förskolan fått återkoppling från kartläggningsmaterialet i förskoleklass på gruppnivå som en del av underlaget i det systematiska kvalitetsarbetet.

Resultatet utifrån kartläggningen i språk pekar på att det finns behov av att utveckla en utbildning som i högre grad ger barn förutsättningar att utveckla språklig och fonologisk medvetenhet. Resultatet gällande matematik indikerar att utbildningen behöver säkerställa att det finns en progression i det matematiska innehållet under barnens tid på förskolan. Kartläggningsmaterialet i både svenska och matematik visar att det finns en fortsatt korrelation mellan resultatet och föräldrarnas utbildningsbakgrund. Det medför att också enheters strukturella förutsättningar behöver beaktas när insatser gällande att utveckla undervisningen i språk och matematik prioriteras.

Fortsatta insatser

I syfte att förbättra förskolans kvalitet är bedömningen att det finns behov av att:

- Utveckla undervisningsuppdraget i förskolan
- Säkerställa utbildningens arbete med nyanlända och flerspråkiga barn
- Skapa förutsättningar för en utbildning som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet
- Utveckla vår förmåga att använda digitaliseringens möjligheter för att utveckla undervisning och lärande.

Riktade insatser för utvalda enheter

En översyn har gjorts av enheter med behov av särskilda stödinsatser. Utifrån denna har en förändring gjorts av vilka enheter som kan gynnas bäst av sådana insatser sett i ett likvärdighetsperspektiv. Från och med nu är de enheterna: Astrakanen, Flöjten, Gåvsta, Kamomillen, Kim, Lammet, Linden, Länna, Sopranen, Stenröset och Tallen

Förskoleklass

Under läsåret 2021/2022 har det obligatoriska genomförandet av kartläggning i förskoleklass varit ett fortsatt utvecklingsområde. Syftet med materialet är att så tidigt som möjligt upptäcka de elever som är i behov av extra stöd för att nå utbildningens mål eller för att kunna ge extra stimulans för att komma ännu längre. I årets kvalitetsrapport beaktas särskilt områdena trygghet och arbetsro utifrån elevenkäten som genomförts under vårterminen 2022.

Resultat

Uppföljningen av resultatet gällande kartläggningen har blivit betydligt mer systematisk än tidigare, något som syns i skolornas egna beskrivningar. Fler skolor än tidigare beskriver i sin analys av hur det har gått för eleverna i behov av tidiga insatser, efter kartläggningens genomförande eller hur resultatet påverkat undervisningen. Dock ser vi inte så många beskrivningar av uppföljning för elever i behov av ytterligare utmaningar. Analyserna behandlar i år både den språkutvecklande delen och den matematiska förståelsedelen, vilket är ett stort framsteg från föregående läsår.

Det övergripande resultatet i svenska och matematik är något lägre på total nivå, i jämförelse med förra årets resultat. En faktor som påverkat resultatet är att kartläggningen för läsåret 2021/2022 gjordes före oktober månads utgång. Tidigare år var sista datum för genomförande och rapportering 23 december. Årets resultat torde vara mer korrekt utifrån var eleverna befinner sig i sin matematiska- och språkliga förmåga när de börjar i förskoleklass, än tidigare år.

Sammanställningen av kartläggningen pekar på att det finns stora skillnader mellan skolors resultat och på ett antal skolor även mellan pojkars och flickors resultat. Totala andelen pojkar som är i behov av stöd i svenska är högre i jämförelse med flickor. I matematik ligger pojkars och flickors resultat på samma nivå. Då vi ser att resultaten i matematik fortfarande ligger lågt i förhållande till andra ämnen, i de högre årskurserna, behöver vi följa elevernas utveckling i matematisk förmåga redan från förskoleklass.

Medelvärde för samtliga frågor i elevenkäten har ökat från föregående år. Från 83,5 procent positiva svar till 87 procent. Det är en återgång till en nivå som vi hade före pandemin. Framför allt visar enkätundersökningen att elevernas uppfattning av att bli

lyssnade på, känslan av delaktighet och upplevelse av arbetsro har ökat mest. Även upplevelsen av trygghet har ökat och ligger nu på 92 procent. Här står pojkarna för den större delen av ökningen. Skillnaderna mellan pojkars och flickors upplevelse av trygghet är marginell. Även när det gäller arbetsron finns ingen egentlig skillnad mellan pojkar och flickors upplevelse på helheten.

Fortsatta insatser

En fortsatt utmaning ligger i arbetet med analys av resultat för att säkerställa att tidiga stödinsatser görs i förskoleklass, även om vi kan se en tydlig utveckling av såväl analyser, som uppföljning och utvärdering av elevernas utveckling under vårterminen. Ett särskilt fokus behöver riktas mot matematik.

Fortsatt stöd och kompetensutveckling till pedagoger såväl som skolledare planeras.

Grundskola

Läsåret 2021/22 bjöd på ytterst speciella förutsättningar inom utbildningsförvaltningens alla verksamheter till följd av covid-19. Alla grundskolor hade öppet enligt nationella riktlinjer, dock med periodvis hög frånvaro bland personal och elever. Pandemins avklingande under våren 2022 ersattes med ytterligare en kris i form av kriget i Ukraina.

Ser man till förutsättningar är det tydligt att elevsammansättning utifrån familjebakgrund fortfarande skiljer sig åt mellan skolorna och att skillnaderna mellan våra skolor ökar. Skolverket skriver i sin analys för verksamhetsåret att oavsett hur elever kategoriseras, utifrån kön eller migrationsbakgrund, är det föräldrars utbildningsnivå som har störst betydelse för betygsresultaten. Vi kan instämma in i den analysen men vi ser också andra faktorer som har påverkan på resultaten. För läsåret 2021/22 behöver den periodvis höga frånvaron bland både elever och personal tas med i det analysarbetet.

Resultat

Vad gäller resultaten för det senaste läsåret visar de att kunskapsresultaten för årskurs 9, sjunkit så att 82,3 procent av eleverna i årskurs 9 på grundskolan blev behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram (84,9 % 2021). Andelen elever som går ut med fullständigt betyg sjönk också något och ligger nu på 69,4 procent (74,0% 2021). Den största nedgången ser vi hos flickor. Meritvärdet har sjunkit något mindre och ligger nu på 232 poäng.

Tidigare har Uppsalas kommunala skolor haft en gymnasiebehörighet som legat som snittet i riket men sedan ett år tillbaka är trenden sjunkande. Uppsala ligger i dag 3,7 procentenheter under riket. Det förväntade värde var i år 82,4 procent vilket överensstämmer med det faktiska utfallet.¹ Skillnaderna mellan skolornas resultat i årskurs 9 ökade åter, med större avstånd mellan första och tredje kvartilen. Likaså har skillnaderna mellan könen ökat. Vägen mot likvärdiga resultat är inte spikrak, vilket understryker vikten av det kompensatoriska arbetet för att nå målet att Uppsalas alla

¹ Värdet räknas ut av SCB utifrån den modell för strukturersättning Uppsala använder och tar hänsyn till en rad socioekonomiska faktorer gällande elevernas bakgrund, exempelvis föräldrars utbildningsnivå.

barn och elever ska klara sin utbildning, nå sin gymnasieexamen och utmanas i sitt lärande

Trenden med de vikande kunskapsresultaten i årskurs 6 är nu brutet och årets resultat visar en uppgång med 1,4 procentenheter vad det gäller hur stor andel som når målen i alla ämnen. De ämnen som sticker ut med lite sämre resultat är framför allt svenska som andraspråk, där ungefär hälften av eleverna når målen. Andra ämnen som ligger förhållandevis lågt vad gäller andel elever som når målen är språkval (82,6%), modersmål (85,6%) och matematik (88,1%). De insatser som gjorts i simningen har fått effekt på betyget i idrott och hälsa som nu ökat till 89,5 procent.

Det finns inga nationella siffror för resultaten i de nationella proven i årskurs 3 ännu men resultaten pekar på en uppåtgående trend för matematiken mot föregående år. Skillnaden mellan svenska och matematik har minskat och är nu en procentenhet. Det är fortfarande stora skillnader i resultaten på nationella proven mellan skolor framför allt i matematik.

I år har nationella prov genomförts som vanligt i åk 6 och 9. Det har inte varit helt problemfritt då vissa provdelar sammanföll med stor sjukfrånvaro under senvintern. Jämförelsen visar att många skolor som sätter högre betyg än vad nationella proven visar. Proven har en viktig funktion i att vägleda lärare i bedömning men också förväntan på undervisningen innehåll och mål. Deltagandet i nationella proven varierar på skolorna vilket påverkar analysen av resultatet.

Fortsatta insatser

Analysen i denna rapport pekar ut följande områden där fortsatta insatser behövs. Det kan ske genom ordinarie arbete eller i form av särskilda satsningar inom ramen för exempelvis olika statsbidrag:

- Analysen av data kan ytterligare utvecklas så att skolorna fokuserar på orsakerna till skillnader.
- Förskoleklass samt årskurs 1–3 behöver fortsätta stärkas. Arbetet med att stärka det systematiska kvalitetsarbetet behöver inriktas enligt den analys som görs i denna rapport.
- Analys och rutiner för frånvaro på skolorna behöver säkerställas och följas upp.
- En effekt av pandemin är att simundervisningen blivit eftersatt varför en fortsatt satsning behöver göras för att kompensera för utbildningstappet.
- Det behövs insatser för att utveckla undervisningen i matematik och svenska som andraspråk, både i lägre och högre årskurser.
- Rutiner för beslut om modersmålsundervisning behöver ses över.
- Elevernas upplevelse av trygghet och studiero bevakas.
- Arbetet med kompetensförsörjningen för att få rätt kompetens på rätt plats och motverka personalomsättning hos både rektorer och lärare behöver fortsätta enligt den analys som görs i denna rapport.
- En närmare undersökning behöver göras av hur förutsättningarna förbättras för skolorna avseende elever som ofta byter skola under pågående läsår, exempelvis samhällsplacerade och nyanlända elever, samt generellt fördjupa analysen gällande skolor med stor omsättning av elever.
- Arbetet med insatser utifrån identifierade utvecklingsområden inom elevhälsan behöver fortsätta utifrån analysen i denna rapport.

Riktade insatser för utvalda skolor

Under hösten erbjuds de utvalda skolorna ytterligare stöd för att arbeta med sitt utvecklingsarbete. Fördjupade analyser görs av de data som finns tillgängligt och utifrån dessa planeras aktiviteter för att stödja elevers utveckling och lärande. Riktat stöd i form av HR -partners som arbetar med kompetensförsörjning fortsätter. Förstärkning av resurser för att kunna behålla och/ eller utveckla centrala funktioner på skolan i form av elevhälsa, ledning med mera, tillförs.

Fritidshem

Efter läsåret 2021/22 kan man konstatera att det finns flera goda exempel på verksamheter med bra kvalitet i fritidshem. Dessa verksamheter arbetar målinriktat och formativt utifrån läroplanen, här finns kompetens och större andel legitimerad personal. På dessa skolor finns även en tydlig organisation och en samverkan mellan skolans olika yrkesgrupper. Det finns även flera skolor som helt saknar utbildad personal och även ett strukturerat målstyrt arbetssätt på fritidshemmet.

Resultat

Varje år genomförs en elevenkät inom fritidshem, elevenkäten är ett bra verktyg för respektive enhet tillsammans med skolans analyser. Årets resultat för elevenkäten visar att andelen positiva svar är något högre än föregående års mätning. Liksom tidigare år föreligger stora skillnader i resultat mellan skolorna men även mellan klasser på enskilda skolor.

Skillnader mellan pojkar och flickors syn på verksamheten har ökat något. Skillnaderna mellan flickors och pojkars syn vara större på de skolor där andelen positiva svar är lägre.

Bristen på utbildad personal inom fritidshemmen är påfallande stor. Lagkravet om legitimation för lärare i fritidshem som kom 2019 ställer ett ökat krav på att arbeta aktivt för att öka andelen legitimerade lärare. Skillnaderna mellan skolorna är stora avseende förutsättningar och kompetens. Hälften av skolorna saknar legitimerade lärare i fritidshem.

Analys av årets verksamhetsplaner för fritidshem visar att det brister i samsyn kring uppdraget. Förutsättningar och organisering skiljer sig åt. Samverkan över dagen saknas på flera skolor. De flesta skolors fritidshem har ett fortsatt utvecklingsbehov när det gäller det systematiska kvalitetsarbetet och ett målstyrt arbetssätt. Skolorna behöver stöd och tydligare ledning i det arbetet.

Fortsatta insatser

Det finns ett generellt fortsatt utvecklingsområde att anpassa förutsättningar och arbetsmetoder till uppdraget. Utbildningsinsatser som stödjer skolledarna i det arbetet behöver prioriteras för att skapa en likvärdighet.

Förra årets identifierade insatser behöver fortsätta:

- Förbättra kompetensförsörjningen och öka andelen legitimerade lärare i fritidshem
- Öka kvaliteten och likvärdigheten i Uppsalas fritidshem

Grundsärskola

Grundsärskolan har under läsåret 2021/22, precis som grundskolan och samhället i övrigt varit präglad av pandemin och dess konsekvenser. Skolformen har haft en ökad frånvaro för både elever och personal. Utvecklingsprojekten har behövt bromsas upp och fokus flyttats till att klara av vardagen och få grunduppdraget att fungera. Trots att grundsärskolan har haft denna ansträngda situation har verksamheten under läsåret 2021/22 fortsatt att arbeta mot ett ökat kunskapsfokus och ökad koppling mot skolformens styrdokument.

Resultat

Fokus för verksamhetens arbete har varit att hitta sätt att utveckla och dokumentera elevernas progression i kunskapsutvecklingen. Grundsärskolan har även arbetat med att vara en tillgänglig och trygg lärmiljö för eleverna, vilket kunde utvärderas och följas upp genom den för skolformen nyligen anpassade elevenkäten. Resultaten visar att eleverna är trygga och upplever att de får hjälp av sina lärare om de behöver det. Ett utvecklingsområde är att tydliggöra kunskapsmålen för eleverna.

I takt med att antalet elever har vuxit har skolformen utökat och spridit kompetensen kring elever med flerfunktionshinder till fler skolenheter. På det sättet har skolformen fått en ökad mångfald på enheterna, en ökad likvärdighet för eleverna och ökade valmöjligheter för elever och vårdnadshavare i skolvalet.

Sammanfattningsvis visar grundsärskolans resultat under 2021/22 att en stor majoritet av elever som läser mot utbildningsvägen ämnen når godkänt eller mer än godkänt resultat. Inom utbildningsvägen ämnesområden har samtliga elever uppnått en positiv progression i sin kunskapsutveckling. Även elever som under läsåret har läst enligt båda utbildningsvägarna (så kallad delad studieplan) har uppnått godkända resultat.

Fortsatta insatser

Utifrån de resultat som kunnat visas och den analys som gjorts av dessa har grundsärskolan identifierat behov av följande insatser:

- Elevnivån i kunskapsutvecklingen i relation till jämställdhet behöver synas mer i skolans verksamhetsplaner och utvecklingsarbete
- Undervisningen behöver analyseras i förhållande till elevernas resultat
- Elevers delaktighet i sin kunskapsutveckling behöver öka
- Arbetet med frånvaro behöver prioriteras

Gymnasieskola

Lsåret 2021/22 har fortsatt att präglas av pandemin. Förvaltningens och skolornas fokus har i första hand legat på att kompensera för konsekvenserna av fjärr- och distansundervisningen. Detta till trots har arbetet med att driva utvecklingsprocesser fortsatt och några steg framåt har också tagits i detta arbete. Det är viktigt för hela organisationen att inte uppfinna hjulet på nytt utan att hålla i, hålla ut och hålla fokus på de insatser som beprövad erfarenhet och forskning visar ger resultat.

Resultat

Årskullen som gick ut i juni 2022 har haft delar av sin undervisning som fjärr- och distansundervisning och är den årskull som har påverkats mest av pandemin. Mindre

lärarledd närundervisning i klassrummet har påverkat elevernas måluppfyllelse negativt.

Gymnasieskolans resultat är relativt stabila men de preliminära resultaten för avgångsklasserna 2022 visar på en minskning av andel elever som når gymnasieexamen. Vidare har elevernas genomsnittliga betygspoäng minskat något från föregående år. En glädjande motvikt är yrkesprogrammets tydligt höjda måluppfyllelse. Den nationella statistiken visar dock att den kommunala verksamheten verkar prestera sämre än vad man borde göra utifrån de socioekonomiska förutsättningarna och en fördjupad analys krävs.

Eleverna upplever fortfarande en hög grad av trygghet i skolan men tryggheten har på totalen minskat något från föregående år. Frånvaron ser ut att ha ökat under läsåret. Det ska sättas i relation till att åren innan präglats av fjärr- och distansundervisning så att siffrorna kan vara svåra att jämföra. Oavsett detta behöver gymnasieskolan arbeta vidare med att minska frånvaron och öka tryggheten.

I de analyser som gjorts har skillnader mellan kön belysts tydligare, det gäller exempelvis utvecklingen av upplevd trygghet och studiero, där resultaten går åt olika håll för män respektive kvinnor.

Spridningen mellan skolor är stor rörande andelen elever som når examen. Det går att konstatera att studieresultaten visar en stark korrelation mellan skolornas söktryck och antagningspoäng. Det finns tydliga utmaningar i de skolor där elevernas förkunskaper är lägst.

En närmare analys av vilka ämnen eller kurser som eleverna inte klarar ger en indikation på var arbetet behöver fokuseras. Ämnena matematik, svenska och engelska samt olika karaktärsämnen kopplade till respektive program är liksom tidigare de kurser som eleverna har svårast att klara. Ämnena spanska och fysik samt några yrkeskurser sticker ut negativt i vissa enheter. Ett rimligt antagande är att elevernas brister i ämnena matematik och svenska också genererar problem i fler ämnen. Några enheter har lyckats mycket bra rörande de första kurserna i matematik och det är därför intressant att titta närmare på dessa positiva exempel. Frågan om betyg, kurser och ämnesspecifik kunskap har en koppling till frågan rörande samarbeten mellan grundskola och gymnasieskola. Formerna för samarbetet rörande övergångar behöver ses över.

Resultaten för elever som gått introduktionsprogram är tämligen spridda och rymmer såväl avbrott som övergång till nationella program eller anställning. Ett utvecklingsarbete pågår där bland annat framtagandet av relevanta resultatindikatorer är en viktig del.

Fortsatta insatser

Det statliga och kommunala uppdraget att arbeta för likvärdighet i och mellan våra enheter är ett övergripande fokus, målet är att alla våra elever ska uppnå sina mål. Det finns fortfarande stora skillnader rörande exempelvis genomströmning och examen på våra enheter. Strategier för en ökad likvärdighet genomsyrar redan idag många områden men ytterligare insatser behövs för att motverka att enheter med låga antagningspoäng halkar efter gällande exempelvis andel med gymnasieexamen.

Följande satsningar är centrala i arbetet med att stärka likvärdigheten:

- Fortsatt arbete med det skolformsövergripande ramuppdrag som har tagits fram för tillsättande av karriärlärouppdrag med särskilda uppdrag

- Fortsatt arbete med utveckling av elevhälsans förebyggande, främjande och åtgärdande arbete med ett särskilt fokus på närvaro.
- Utveckling av arbetet med lov- och sommarskola utifrån elevernas diagnostiserade förutsättningar och enheternas resultat.
- Fortsatt utveckling av skolornas organisation i relation till undervisningspraktik och kollegialt lärande.
- Fortsatt arbete med och implementering av språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt.
- Fortsatt arbete med utvecklingen av introduktionsprogrammen, både organisatoriskt och pedagogiskt.
- Fortsatt samarbete med Uppsala universitet för att ha en skola som bygger på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Utöver det övergripande arbetet med ökad likvärdighet har gymnasiet sedan tidigare identifierat fyra särskilda fokusområden: introduktionsprogrammen, yrkesprogrammen, elevhälsa och kollegiala lärstrukturer. Arbetet med dessa områden sker långsiktigt och riktas mot organisatoriska och strukturella förändringar på både avdelnings- och skolnivå. Fokusområdena länkas samman med arbetet för att stärka likvärdigheten.

Utifrån en fördjupad analys tillsammans med enhetsrektorerna kommer gymnasieledningen att under läsåret 2022/23 initiera och följa upp centrala aktiviteter inom följande områden:

- Betyg och bedömning
- Matematik
- Proaktiv elevuppföljning
- Närvaro
- Extra anpassningar och särskilt stöd

Riktade insatser för utvalda skolor

Fyrisskolan, Uppsala Yrkesgymnasium Jälla och Ellen Fries har definierats som utvecklingsenheter utifrån resultat och förutsättningar. De insatser som genomförts är framför allt riktade insatser för att kompensera för skolornas utmaningar och en tätare uppföljning och huvudmannastöd till skolorna i allmänhet och rektor i synnerhet. Bland de kompensatoriska satsningar som gjorts märks en högre andel karriärlärare, inrättande av studiecoacher och socialpedagoger. För många av aktiviteterna är det tidigt att kunna utläsa effekter. När det gäller de studiecoacher som infördes från hösten 2021 påtalar skolornas ledning positiva effekter som uppmärksammas i både elevhälsa och på mentorsnivå.

Gymnasiesärskola

Som förmedlats i tidigare kvalitetsrapporter saknas nationella anvisningar för hur gymnasiesärskolan ska följa upp betyg och betygssättning. Betyg är en osäker indikator för att mäta kvalitet i gymnasiesärskolans undervisning. Det beror på sambandet mellan elevens betyg och undervisningens kvalitet är missvisande då det i stor utsträckning beror på elevens individuella förutsättningar. Rutiner för att följa upp betyg och betygssättning är därför även ett prioriterat område som behöver utvecklas.

Resultat

Det nya elevadministrativa systemet infördes hösten 2020. Sedan dess har ett lokalt arbete pågått för att anpassa systemet efter gymnasiesärskolans förutsättningar och behov. Från och med läsåret 2022/23 är det nya systemen färdigt att implementeras i gymnasiesärskolans verksamhet.

Svarsfrekvensen i elevenkäten har under de senaste två läsåren sjunkit och det behövs nu åtgärder för att höja den under läsåret 2022/23.

Under året har fortsatta insatser gjorts för att öka undervisningens tillgänglighet. Arbetet har haft sin utgångspunkt i *Tillgänglighetsmodellen* som utarbetats av Specialpedagogiska skolmyndigheten. Arbetet med Tillgänglighetsmodellen ska leda till en mer tillgänglig undervisning för alla elever. Det praktiska arbetet sker i en kontext i vilken ett kollegialt lärande utvecklas.

Fortsatta insatser

Det finns ett behov av att

- öka undervisningens tillgänglighet för alla elever.
- att utveckla rutiner för att följa och analysera elevernas resultat.
- Implementera plan mot diskriminering och kränkande behandling och analysera elevernas uppfattning om trygghet på skolan.
- Följa kunskaps- och trygghetsresultat utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Sammanfattning och analys av genomförda insatser

Liksom tidigare har arbetet under det gångna läsåret utgått från de lärdomar som dragits från föregående läsårs systematiska kvalitetsarbete. De utvecklingsområden som framträdde i analyserna har lett till insatser och åtgärder på varje nivå i styrkedjan. I sina enhetsanalyser redovisar varje förskola och skola det arbete som gjorts och i respektive kvalitetsrapport beskrivs insatserna på skolformsnivå. De skolformsvisa analyserna utgör i sin tur byggstenarna för analyserna och insatserna på övergripande nivå. För att kvalitetsarbetet verkligen ska ge effekt och göra skillnad behöver det viktiga analysarbetet ske på alla nivåer och styrkedjan sitta ihop.

Här sammanfattas bilden av de åtgärder som togs fram i huvudmannens kvalitetsrapport föregående år och som sedan dokumenterades i nämndens verksamhetsplan. En del av denna verksamhetsplan utgörs av strategin för ökad likvärdighet som är en plattform för att kunna utjämna skillnader i barns och elevers förutsättningar och stärka likvärdigheten. I den beskrivs de metoder och angreppssätt som används för att göra denna skillnad. Fortfarande är det viktigt att tydliggöra att effekter av de insatser som påbörjats och genomförs inte kan mätas på kort sikt. De insatser som görs på central nivå måste få tid att verka och därmed kunna ge den efterfrågade effekten.

Fortsatt utveckling av det systematiska kvalitetsarbetet

Som planerat har det systematiska kvalitetsarbetet stärkts och insatser har genomförts både centralt och på skolformsnivå. I månatliga uppföljningar med varje avdelning/skolform har strategier och aktiviteter redovisats och diskuterats utifrån det planerade årshjulet. Genom detta kontinuerliga arbete blir det möjligt att både fokusera på aktuella frågor och att arbeta tematiskt med olika områden.

I förskolan har arbetet riktats mot att utveckla undervisningen, med särskild inriktning mot matematik och språk. Det tidigare påbörjade samarbetet med Barn- och babylab vid Uppsala universitet har fördjupats och nästa steg är att i samarbete med forskare utveckla ett evidensbaserat kvalitetsindex för förskolans utbildning.

Under förra läsåret identifierades ett behov av att utveckla arbetet med proaktiv elevuppföljning. Inom både grundskola och gymnasieskola är de kontinuerliga månadsuppföljningarna viktiga verktyg. Inom grundskolan har en delårsrapport utvecklats som visar både var mer övergripande insatser och var individuella elevinsatser behöver göras.

I gymnasieskolan redovisas den så kallade examensprognosen två gånger per läsår. Prognosen bygger på den analys som görs i respektive skola utifrån uppnådda resultat i relation till minst betyget E. Skolan gör utifrån detta anpassningar och kompensatoriska insatser och resultaten på skolnivå följs sedan upp vid nästa examensprognos. Liksom förra året utgör yrkesgymnasiet Jälla ett föregångsexempel, något som visas av skolans fortsatta goda utveckling av kunskapsresultaten under 2021/2022.

Med en utvecklad systematik av hur kunskapsresultaten följer också en ökad tydlighet av vilka områden och/eller specifika ämnen som är särskilt angelägna att fokusera på och utveckla. De analyser som gjordes förra året visade behov av att säkerställa en adekvat korrelation mellan resultat i nationella prov och betygssättning. Under det gångna läsåret har nationella prov genomförts både i grund- och gymnasieskola, efter ett tvåårigt uppehåll. Eftersom de nationella proven inte genomförts under 2020 och

2021 finns det få jämförelsepunkter. Resultaten visar dock att det förekommer tämligen stora skillnader mellan skolorna och det är väsentligt att fortsätta följa dessa resultat över tid. Grundskolan har också identifierat en variation mellan skolorna av i vilken utsträckning eleverna deltagit i proven och ett arbete behöver göras för att skapa en mer likvärdig hantering av provens genomförande.

Ämnen i fokus

När det gäller enskilda ämnen har fokus särskilt riktats mot utvecklingen inom matematik, svenska som andraspråk samt idrott och hälsa.

Inom matematik har formerna för återkoppling mellan skolformerna utvecklats, något som gett ökad kunskap om vilka fortsatta insatser som behövs. Återkopplingen till förskolan av kartläggningmaterialet från förskoleklass har genomförts för tredje året. Grundskolan och gymnasieskolan har under året samarbetat i ett övergångsprojekt där gymnasiets diagnosresultat i matematik varit utgångspunkt. Grundskolan har också rekryterat två utvecklingslärare med inriktning mot matematik.

Utvecklingen inom svenska som andraspråk har koppling till det generella arbetet med nyanlända och flerspråkiga barn och elever, där Skolverkets riktade insats har avslutats. Nämnden har fått del av den slutrapport som färdigställt och rapporterats till Skolverket. Samtliga skolformer har genomfört satsningar inom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt. Arbetet behöver fortsätta för att höja måluppfyllelsen.

Inom idrott och hälsa har simundervisningen givits särskilt fokus. Resultatet inom ämnet som helhet har förbättrats något i grundskolan, något som pekar på att man lyckats prioritera de insatser som behövs, trots fortsatt påverkan av pandemin. Den främsta faktorn till att elever inte når godkänt betyg i idrott och hälsa är frånvaro. Att främja närvaro är en central insats för måluppfyllelse i samtliga ämnen och insatser kopplade till detta redovisas under särskild rubrik.

Fokusdagar för ökad likvärdighet för alla förskolors och skolors ledningsgrupper

De enstaka fokusdagar som genomfördes under förra läsåret har under det här läsåret utvecklats utifrån respektive skolforms behov och organisation. Tyngdpunkten ligger nu på kontinuerliga dialoger där skolornas utmaningar och särskilda utvecklingsområdens lyfts. I skolformsledningarnas analyser av skolornas enhetsanalyser identifieras likvärdighetsperspektivet och prioriterade utvecklingsområden fångas in.

Strategisk kompetensförsörjning

Den viktigaste tillgången i förskolor och skolor är lärarna och i Uppsala finns en snedfördelning av lärare i olika skolor. Flera skolor som möter störst utmaningar har en lägre andel behörig personal och inte alltid tillgång till de skickligaste lärarna. Arbetet med att bryta detta mönster och vända utvecklingen kommer att fortsätta även framöver.

Målet är att det ska vara attraktivt att arbeta i miljöer med större utmaningar, att det där blir tydligt att man kan göra skillnad. Som många av de andra insatser som beskrivits är detta ett långsiktigt arbete.

Utvecklingslärare

Förskola och grundskola har rekryterat och tillsatt särskilda utvecklingslärare. Förskolan har satsat egna medel. En förste förskollärare är där tillsatt och rekrytering har påbörjats av ytterligare 5–6 lärare. För grundskolans del finansieras dessa tjänster med statsbidrag i form av ”karriärlärare enligt pott 2” och vilka skolor som kan komma i fråga för tjänsterna beslutas av Skolverket. De skolor som fått del av denna pott är Växthusets skola, Treklangens skola, Liljeforsskolan och Gränbyskolan. Förutom de 26 lärare som ligger inom denna pott har grundskolan själva tillsatt en utvecklingslärare i Skyttorps skola. Från och med hösten 2022 införs även 8 utvecklingslärartjänster av Skolverket i von Bahrs skola.

För gymnasieskolans del har Skolverket beslutat tillföra Ellen Fries medel för karriärlärare enligt pott två. Särskild handledning planeras för dessa lärare.

I takt med att tjänsterna som utvecklingslärare tillsätts skapas också skolformsvisa nätverk för dessa lärare, där fokus läggs på metodutveckling och erfarenhetsutbyte. Grundskolans utvecklingslärare har samtliga ingått i nätverket. Arbetet leds av en lektor från Uppsala universitet tillsammans med grundskolans lektor. Rektorerna upplever att nätverket är ett bra stöd för utvecklingslärarna, men att det är viktigt att arbeta ytterligare med uppdragets syfte och kollegialt lärande/ledning.

Flera satsningar har gjorts på fortbildning och professionsutveckling, bland annat en ny omgång av rekryteringsutbildningen. Inom gymnasieskolan har utvalda lärare genomgått en processledarutbildning.

Stärkt elevhälsa

Elevhälsoarbetet är centralt för att ge varje elev möjlighet att utvecklas på bästa sätt. Med ett läsår som varit präglad av covid-19 har det blivit tydligare än någonsin hur väsentlig en bra skolmiljö är för barns och ungas hälsa och utveckling. Den centrala elevhälsan arbetar utifrån ett holistiskt synsätt där insatserna ska leda till att främja psykisk hälsa och motverka psykisk ohälsa samt att fler elever når kunskapsmålen i sin utbildning.

Organisation och utvecklingsarbete inom grundskola och gymnasieskola

I oktober 2021 fick grundskolan en ny organisation med fem verksamhetsområden. I ett av områdena finns grundskolans stödorganisation som är ett centralt stödteam till grundskolan och grundsärskolan. Där ingår bland annat två elevhälsoutvecklare och 7 samordnare som har i uppdrag att utveckla elevhälsoprocessen där närvarofrågan är ett fokusområde.

Under vårterminen 2021 genomfördes en kartläggning på gymnasieskolorna kring elevhälsans förebyggande och elevhälsofrämjande arbete där några specifika utvecklingsområden identifierades, däribland arbetet med att öka närvaron.

Arbete med goda lärmiljöer med särskild inriktning mot neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF)

Det är viktigt att ta hänsyn till barnets och elevens hela behovsbild för att alla elever ska få tillgång till och möjlighet att ta del av lärande och gemenskap i hela lärmiljön så långt det är möjligt.

Insatser som genomförts är Skolverkets utbildningsmodul rörande extra anpassningar och särskilt stöd, specialpedagogiska skolmyndighetens (SPSM) uppdragsutbildning samt *Skola för var och en*, en processutbildning med fokus på förhållningssätt, bemötande och strategier för att bättre kunna stötta elever och för att stärka samarbetet med vårdnadshavare. Ekonomiskt stöd har även lämnats till inköp av utrustning som förbättrar möjligheterna för elever med NPF. Flera skolor beskriver att arbetet med extra anpassningar har systematiserats, medvetenhet om behov av anpassningar vid prov och bedömning har ökat och att undervisningen i högre grad har anpassats till elevernas behov.

För att förbättringen ska bli långsiktig krävs fortsatta satsningar och intresset är stort för att ta del av de insatser som erbjuds.

I arbetet med att möta elever med stora stödbehov samverkar utbildningsförvaltningen med vård- och omsorgsförvaltningen samt socialförvaltningen. För att stärka lokala elevhälsoteam ges systematiserad hand- och vägledning av den centrala elevhälsan.

Medveten resursfördelning

För att kunna förändra mönster krävs ekonomiska resurser och de behöver tydligt riktas till de förskolor och skolor som behöver dem bäst och där tillskottet kan göra störst skillnad. Det handlar om att arbeta kompensatoriskt på ett effektivt sätt med de medel som finns tillgängliga.

Den nuvarande ersättningsmodellen innehåller viktade ersättningar med utgångspunkt i de behov som finns. Viss del av grundbeloppet fördelas som strukturerättning, särskild ersättning ges för nyanlända elever och särskilda pengar fördelas för elever med extraordinära behov (tilläggsbelopp). Varje skolform utreder hur resurser kan fördelas internt för att stärka skolor med stora utmaningar, öka likvärdigheten och prioritera de lägre åldrarna. Exempel på sådan intern fördelning är riktat HR- och chefsstöd inom förskolan, grundskolans strategiska arbete med resurstilldelning utifrån genomförd behovsanalys och att gymnasieskolor med hög fyllnadsgrad och goda formella resultat stöttar utvecklingsenheter.

Riktade resurser via statsbidrag för likvärdig skola

Grundskolans statsbidrag för likvärdig skola, totalt 107 miljoner kronor, har även detta år använts både till övergripande insatser och direkt till enskilda skolor. Medlen har fördelats utifrån målsättningen att få fler elever behöriga till gymnasiet, öka meritvärdet för årskurs 9, öka elevernas trygghet och minska personalomsättningen. Insatserna och dess effekter beskrivs närmare i grundskolans rapport.

Riktade insatser för utvalda enheter

Som en del av arbetet för ökad likvärdighet har sedan två år tillbaka ett antal förskolor och skolor valts ut för riktade insatser. Det gäller 10 förskolor, 8 grundskolor och 3 gymnasieskolor.

Dessa enheter har getts stöd att ta fram handlingsplaner med utgångspunkt i ett analysarbete som fokuserat på vad som behövs för respektive enhet. Strategigrupper har kopplats till enheterna och verksamheterna har följts upp kontinuerligt under året. Skolformernas arbete har för utbildningsnämndens räkning redovisats i respektive skolformsutskott.

HR-stödet har förstärkts till utvalda enheter. I förskolan har stödet exempelvis bestått av rekrytering och processarbete för att förstärka välfungerande arbetsgrupper. I grundskolan har arbetet riktats mot att behålla och utveckla befintlig kompetens, genom arbete med kultur, arbetsmiljö och ledarskap.

Av grundskolans statsbidrag för likvärdig skola har 24,9 miljoner kronor särskilt riktats till de åtta utvalda enheterna.

Insatserna handlar i hög grad om att arbeta kompensatoriskt så att resurserna riktas till de verksamheter och områden där de kan göra störst skillnad. Satsningarna kan mätas i pengar men handlar också om en ökad uppmärksamhet från centralt håll i form av riktat stöd och support, uppföljning och handledning. Det finns ett viktigt signalvärde i att skapa ett gemensamt engagemang för de förskolor och skolor som behöver det bäst.

Många av de planerade insatserna handlar om långsiktiga strategier för att bryta en negativ trend eller komma till rätta med komplex problematik, men det finns också mer omedelbara konkreta effekter. Exempel på detta är förbättrade resultat i medarbetarundersökningen (förskola), bättre resultat för några förskolor i kartläggningmaterialet i språk och matematik, förbättrade kunskapsresultat i årskurs 6 och positiva effekter inom elevhälsan av gymnasieskolans studiecoacher.

Förskolans ledning gör förändringar av vilka förskolor som ska ges riktade insatser utifrån en bedömning av hur arbetet med likvärdighetsstrategin ges bäst effekt. Kommande läsår kommer följande förskolor att vara utvalda för riktade insatser: Astrakanen, Flöjten, Funbo, Glimmern, Gävsta, Lindbacken, Länna, Skyttorp, Sten Sture, Tallen och Vänge.

Samordnat arbete för att bryta problematisk frånvaro

Arbetet med att främja skolnärvaro och bryta frånvaro har hög prioritet. En ökad samverkan sker med andra förvaltningar inom kommunen och med andra externa aktörer både på en övergripande och individuell nivå. Flera insatser har ett tydligt främjande fokus på skolnärvaro, till exempel det fortsatta arbetet med att följa upp och förstärka arbetet med övergångar samt att utveckla koordinatorens förebyggande och hälsofrämjande uppdrag.

Rutiner och riktlinjer har arbetats fram med syfte att skapa tydliga och i verksamheten förankrade och likvärdiga arbetsätt med att följa upp och utreda frånvaro. Dessa kommer nu att implementeras i verksamheterna. Uppföljning och analys av elevfrånvaron är nu en del av det systematiska kvalitetsarbetet på alla nivåer. Både grundskolan och gymnasieskolan kommer också att vid två tillfällen per läsår ta fram statistiskt underlag för orosanmälan kopplat till frånvaro och analysera resultatet av det.

Grundskolans ledningsgrupp har tagit beslut om att varje skolenhet ska ha en närvaroansvarig. Ledningsgruppen kommer även att ta in ett bredare underlag rörande aviseringar i Skola24 för fortsatt analys.

Gymnasiets ledningsgrupp har uppmärksammat att vissa enheter behöver uppdatera och åter implementera rutiner vid skolfrånvaro. Fortsatt kommer gymnasiets ledningsgrupp att kartlägga skolornas anmälningsgrad till CSN, samt i vilket skede det görs, vilket syftar till ett mer likvärdigt system för rapportering till CSN.

Det har funnits utmaningar i att hjälpa individer för att bryta problematisk skolfrånvaro där flera förvaltningar och regionen berörs. Förvaltningen kommer fortsätta utveckla arbetet med den samverkan som finns med regionen utifrån den gemensamma Strategin för närvårdssamverkan 2021–20231 och våra Vård i samverkandokument

(ViS)2. Förvaltningen kommer även fortsätta den gemensamma samverkan med socialförvaltningen, arbetsmarknadsförvaltningen och vård och omsorgsförvaltningen. Framtagna metoder implementeras under hösten 2022.

För målgruppen unga vuxna som varken arbetar eller studerar har en organisation etablerats för utveckling av samordning och samarbete med berörda förvaltningarna.

Förutom de insatser som är inrättade i nuläget kommer en behovsinventering gemensamt tas fram för att samordna de samverkande förvaltningarna ytterligare.

För att stärka arbetet kommer det att tas upp i de dialoger som förvaltningen har med representanter för funktionsrättsorganisationer.

Ytterligare insatser för kvalitetsutveckling

De insatser som beskrivits ovan redogör för det arbete som gjorts utifrån den plan som beskrevs i huvudmannens kvalitetsrapport för läsåret 2020/21. Förutom detta har också andra åtgärder genomförts med fokus på kvalitetsutveckling och i arbetet för att öka likvärdigheten.

Motverka effekterna av skolegregation

En orsak till den bristande likvärdigheten inom skolan är den skolegregation som finns. För att motverka detta behövs ett aktivt arbete för att göra alla förskolor och skolor så attraktiva att de väljs av elever och vårdnadshavare oavsett bakgrund för att uppnå en så allsidig barn- och elevsammansättning som möjligt. Som ett led i arbetet med att underlätta vårdnadshavares och elevers aktiva val erbjuder kommunen elevresa (skolbusskort) till alla som uppfyller avståndskraven.

Inom gymnasieskolan fördelas introduktionsprogrammen mellan olika gymnasieskolor som ett led i att bredda elevsammansättningen. På liknande sätt fördelar grundskolan sina förberedelseklasser på flera skolor och i förskolan säkerställs att rektor beaktar barngruppernas sammansättning som en del av förskolans organisering.

Arbetet för att få fler barn till utrikes födda att gå i förskola har fortsatt under läsåret 2021/22. Resultatet av den kartläggning som gjorts i förskola och fritidshem visar ett liknande mönster som beskrivits i tidigare forskning; att socioekonomi, vårdnadshavares utbildningsbakgrund samt utländsk bakgrund påverkar barns och elevers deltagande i förskola och fritidsverksamhet i stort.

Ett annat sätt att skapa en mer allsidig elevsammansättning är att uppmuntra elever från stadsområdet att söka till landsbygdsskolor. I samband med skolvalet fick vårdnadshavare information om att det kan vara lättare att få en skolplats på en landsbygdsskola via Uppsalas webb.

Utvecklad undervisning för nyanlända och flerspråkiga elever

Utbildningsnämnden har deltagit i Skolverkets särskilda satsning för att utveckla undervisningen för nyanlända och flerspråkiga elever. Samtliga skolformer deltog i projektet och för samtliga skolformer finns också beskrivet hur det fortsatta arbetet ska se ut. Det handlar bland annat om fortsatta utbildningar inom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt, fortbildningar i svenska som andraspråk och kollegialt lärande. Alla skolformer har genomfört satsningar inom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt, där ett flertal lärare genomgått utbildningar. De kan sedan leda ett kollegialt lärande på respektive förskola och skola. Andra satsningar som

påbörjats och kommer att fortsätta är kompetensutvecklingsinsatser i svenska som andraspråk, både för lärare och skolledare.

Behov av fortsatta insatser

Uppsalas utbildningsförvaltning är Sveriges största och det finns därför möjlighet att göra kraftfulla insatser där de bäst behövs. Uppsala har dessutom en både bred och hög kompetens att tillgå för arbetet. Med det samlade 0–20-årsperspektivet kan blicken fokuseras på det viktigaste gemensamma uppdraget, att varje barn och elev ska klara sin skolgång och utmanas i sitt lärande, från de första stegen i förskolan till att lämna gymnasieskolan med en gymnasieexamen.

De analyser som getts i både skolformsrapporter och i huvudmannens kvalitetsrapport visar på vikten av att hålla fast vid men också komma vidare med det utvecklingsarbete som påbörjats. Ett verkningsfullt arbete för ökad måluppfyllelse och ökad likvärdighet måste bygga på en god kunskap om vilka skillnader som finns mellan förskolor och skolor både vad gäller förutsättningar och resultat. Val av åtgärder behöver bygga på en analys som görs såväl i varje enhet som på övergripande nivå.

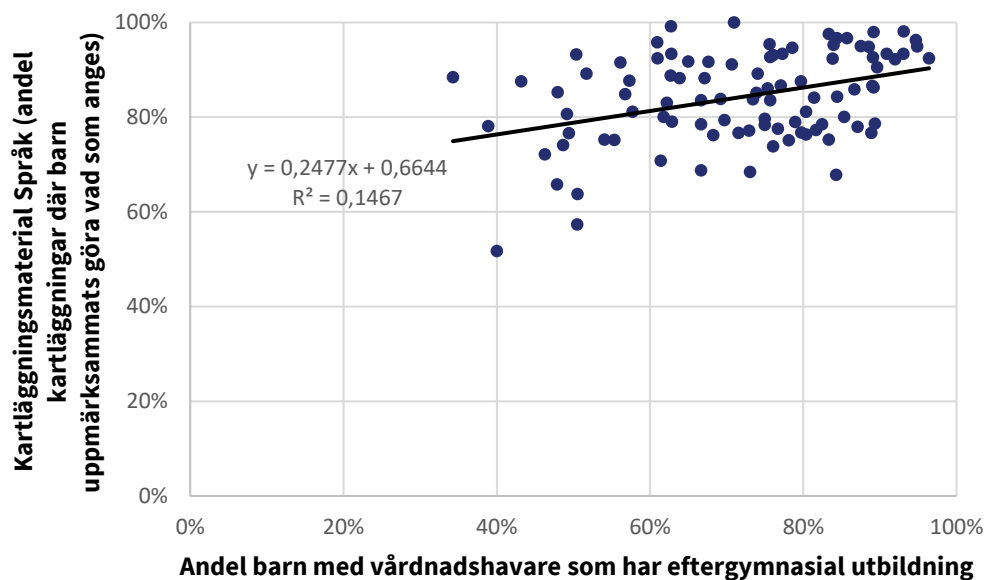
Långsiktiga strategier är nödvändiga för att verkligen göra skillnad över tid, prioriterade insatser krävs för att arbetet ska få kraft. Den samlade kvalitetsredovisning som utgörs av skolformernas och huvudmannens kvalitetsrapporter ger underlag för att ta fram dessa insatser. Utformningen av arbetet och vilka gemensamma insatser som ska prioriteras presenteras som nästa steg i det kontinuerliga och gemensamma utvecklingsarbetet.

Bilaga

Förskola

Kartläggningmaterial

Diagram 1: Andel kartläggningar där elever uppmärksammats göra vad som anges i Hitta språket relaterat till andel barn med vårdnadshavares utbildningsbakgrund per kommunal förskola*

Källa: Uppsala kommun, Skolverkets obligatoriska kartläggningmaterial *Hitta språket* 2021

* Värden för pedagogisk omsorg utgör en punkt i diagrammet

Förskoleenkät

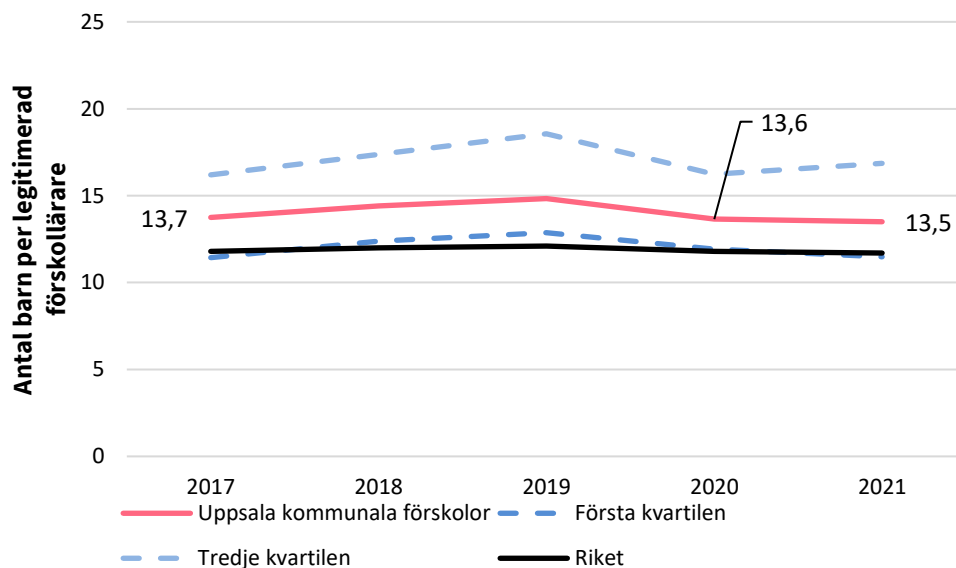
Tabell 1: Andel positiva svar totalt, förskoleenkät, kommunal förskola, Uppsala 2018–2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Uppsala kommunala förskolor	85,6%	85,4%	85,3%	84,3%	83,2%
Flicka	85,6%	85,6%	86,5%	84,9%	83,8%
Pojke	85,7%	85,3%	84,2%	83,8%	82,6%
Första kvartilen	83,3%	82,5%	81,8%	81,3%	79,0%
Tredje kvartilen	90,4%	89,7%	89,7%	89,8%	88,9%

Källa: Uppsala kommun, enkät förskola

Personaltätet

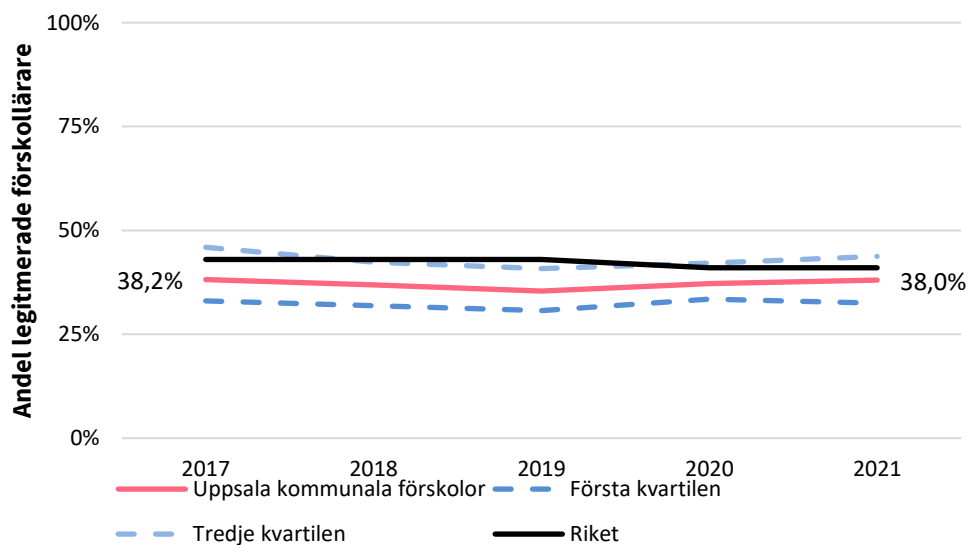
Diagram 2: Antal barn per legitimerad förskollärare, kommunal förskola, Uppsala, 2017–2021

Källa: Kommun- och landstingsdatabasen, Kolada

Behörighet

Diagram 3: Andel legitimerade förskollärare, årsarbetare, kommunal förskola, Uppsala, 2017–2021

Källa: Kommun- och landstingsdatabasen, Kolada

Grundskola

Gymnasiebehörighet, åk 9

Tabell 2: Andel elever behöriga till gymnasieskola (yrkesprogram), åk 9, kommunal skola, Uppsala (jfr pojke-flicka och riket), 2018–2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Uppsala kommunala skolor	84,6%	84,2%	85,5%	84,9%	82,3%
Flicka	86,0%	85,1%	87,1%	85,6%	81,1%
Pojke	83,6%	83,4%	84,2%	84,3%	83,5%
1:a kvartil	78,8%	78,0%	79,8%	82,5%	77,1%
3:e kvartil	88,8%	92,9%	92,0%	89,9%	89,5%
Riket	84,4%	84,3%	85,6%	86,2%	85,0%

Källa: Skolverkets databas SIRIS samt egen statistik

E alla ämnen, åk 6

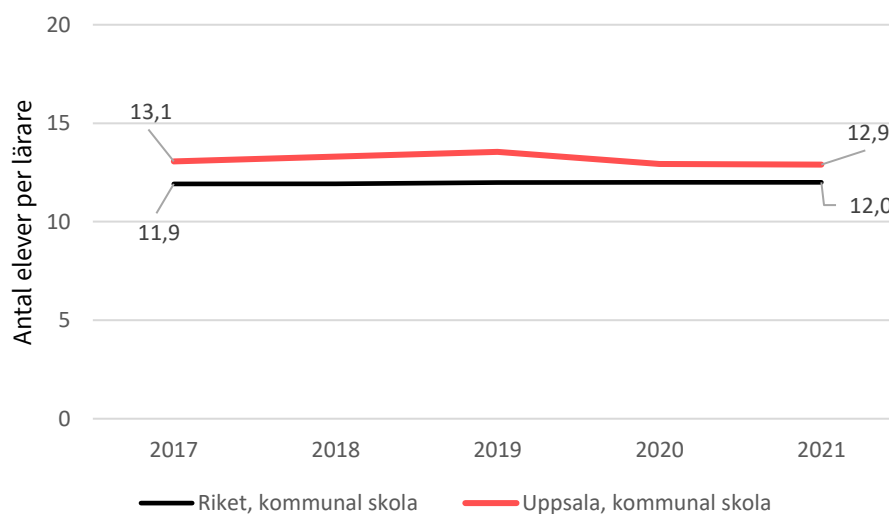
Tabell 3: Andel elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen (som eleven läser), åk 6, kommunal skola, Uppsala (jfr pojke-flicka och riket), 2018–2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Uppsala kommunala skolor	75,8%	71,8%	69,6%	69,4%	70,8%
Flicka	78,8%	73,2%	73,5%	74,0%	74,2%
Pojke	73,1%	70,6%	66,0%	65,3%	67,8%
1:a kvartil	70,8%	64,2%	62,6%	66,1%	65,5%
3:e kvartil	87,7%	87,5%	83,7%	81,2%	82,4%
Riket	77,1%	73,9%	73,5%	73,7%	72,4%

Källa: Skolverkets databas SIRIS

Personaltätthet

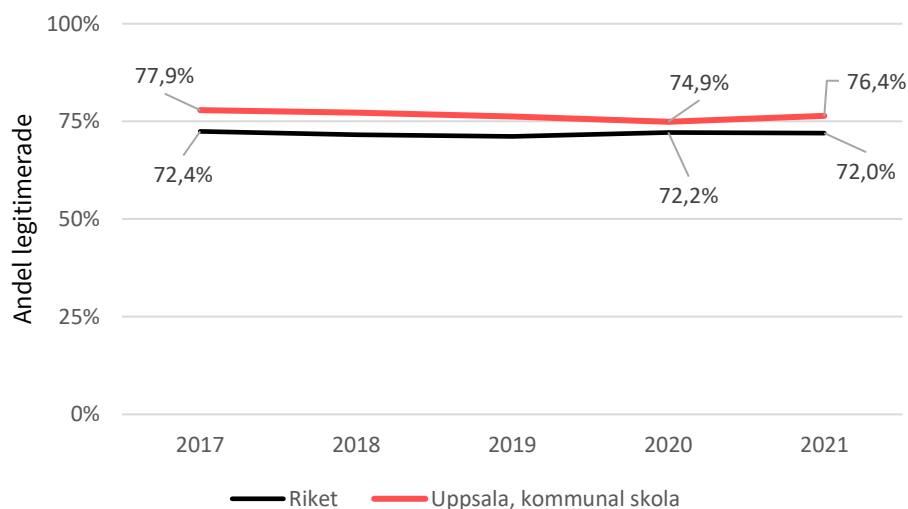
Diagram 4: Antal elever per lärare (årsarbetare), kommunal grundskola åk 1–9, Uppsala och riket, 2017–2021

Källa: Kommun- och landstingsdatabasen, Kolada

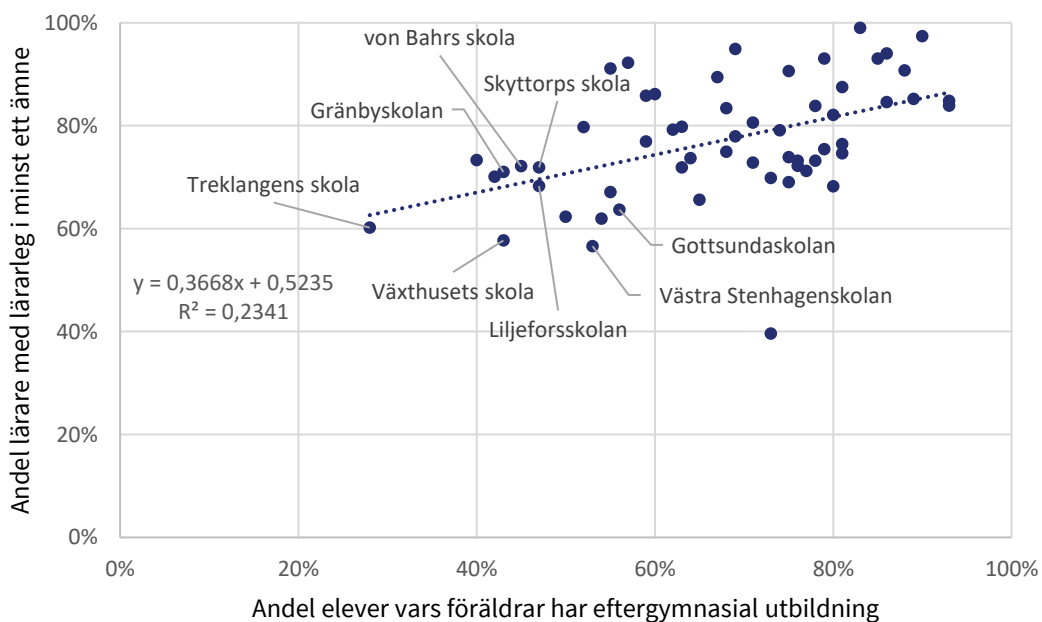
Behörighet

Diagram 5: Andel (%) lärare (heltidstjänster) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskola åk 1–9, kommunal skola Uppsala och riket, 2017–2021

Källa: Kommun- och landstingsdatabasen, Kolada

Diagram 6: Relation mellan föräldrars utbildningsnivå och andel behöriga lärare: Fördelning av legitimerade lärare per skola utifrån elever vars föräldrar har eftergymnasial utbildning, kommunal grundskola åk 1–9, Uppsala 2020. (Skolor utvalda för riktade insatser är markerade)

Källa: Kommun- och landstingsdatabasen, Kolada

Gymnasieskola

Genomströmning

Tabell 4: Andel gymnasieelever med gymnasieexamen inom 3 år (resultat för läsår 2021/22 klara december 2022)

Startläsår	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20
Slutläsår	17/18	18/19	19/20	20/21	21/22
Uppsala kommunala gymnasieskolor - Total	68%	71%	69%	71%	
Kvinnor	71%	76%	72%	75%	
Män	64%	66%	66%	68%	
Riket	66%	66%	66%	69%	

Källa: Skolverkets databas SIRIS

Avgångselever med examen

Tabell 5: Andel avgångselever med examen, nationella program

	17/18	18/19	19/20	20/21	21/22
Uppsala kommunala gymnasieskolor - Nationella program	91,9%	93,7%	94,1%	94,4%	92,9%
Kvinnor	93,6%	96,2%	95,3%	95,8%	93,7%
Män	89,9%	91,5%	92,8%	92,9%	92,1%
Riket	90,4%	91,0%	91,4%	91,8%	

Källa: Skolverkets databas SIRIS

Genomsnittlig betygspoäng

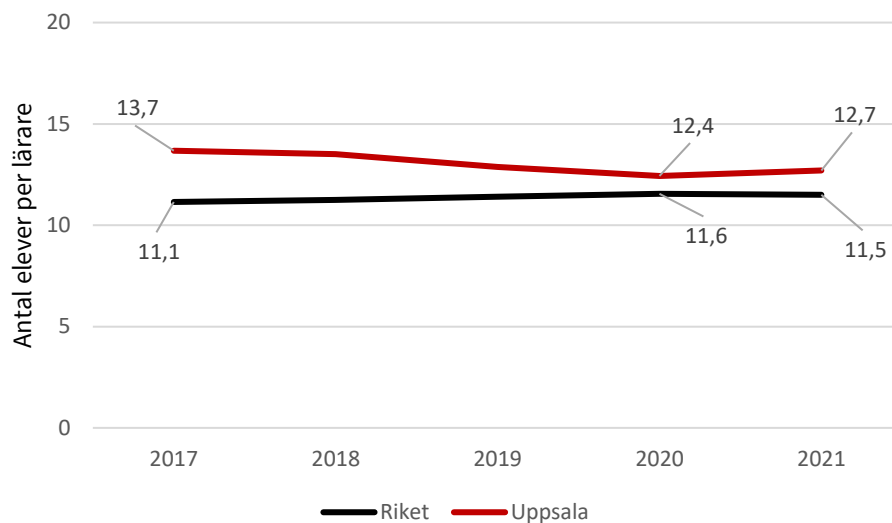
Tabell 6: Genomsnittlig betygspoäng, nationella program

	17/18	18/19	19/20	20/21	21/22
Uppsala kommunala gymnasieskolor - Nationella program	14,9	15,0	15,2	15,3	15,2
Kvinnor	15,5	15,7	15,7	15,9	15,7
Män	14,3	14,4	14,7	14,6	14,5
Riket	14,3	14,4	14,4	14,5	

Källa: Skolverkets databas SIRIS

Personaltätet

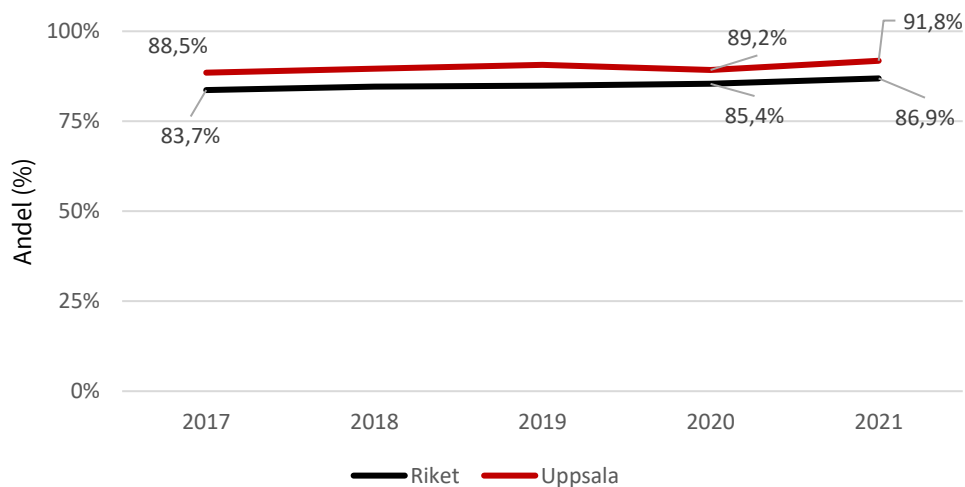
Diagram 7: Antal elever per lärare (årsarbetare), kommunal gymnasieskola, Uppsala och riket, 2017–2021

Källa: Kommun- och landstingsdatabasen, Kolada

Behörighet

Diagram 8: Andel (%) lärare (heltidstjänster) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i gymnasieskola, kommunal skola Uppsala och riket, 2017–2021

Källa: Kommun- och landstingsdatabasen, Kolada

Förskolor och skolor som valts ut för riktade insatser

Förskolor*
Astrakanen
Flöjten
Gåvsta
Kamomillen
Kim
Lammet
Linden
Länna
Sopranen
Stenröset
Tallen

* Förskolans ledning gör förändringar av vilka förskolor som ska ges riktade insatser utifrån en bedömning av hur arbetet med likvärdighetsstrategin ges bäst effekt. Kommande läsår kommer följande förskolor att vara utvalda för riktade insatser: Astrakanen, Flöjten, Funbo, Glimmern, Gåvsta, Lindbacken, Länna, Skyttorp, Sten Sture, Tallen och Vänge.

Grundskolor
Gottsundaskolan
Gränbyskolan
Liljeforsskolan
Skyttorps skola
Treklängens skola
von Bahrs skola
Västra Stenhagenskolan
Växthusets skola

Gymnasieskolor
Fyrisskolan
Uppsala Yrkesgymnasium Jälla
Ellen Fries gymnasium